

Leiden maakt Kennis

NUMMER 2 - MEI 2008

Deze pagina is een maandelijks uitgave van de Universiteit Leiden, het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), het Leids Universiteits Fonds (LUF) en het Leiden Bio Science Park.

PETRA SIJPESTEIJN

Oorsprong van de islamitische wereld

Petra Sijpesteijn (39) is de nieuwe hoogleraar Arabische taal en cultuur bij de Universiteit Leiden. Zij bestudeert de honderdduizenden papyri die onuitgegeven in bibliotheken liggen, of onaangeroerd onder het woestijnzand. Ze kreeg hiervoor een prestigieuze startsubsidie van een 1 miljoen euro van de European Research Council. Hiermee wil ze de eerste 150 jaar van de islamitische geschiedenis van Egypte onderzoeken. De islam ontstond in het midden van de zevende eeuw na Christus.

"Papyrusteksten geven veel inzicht in het dagelijks leven", aldus Sijpesteijn: "De teksten variëren van uitingen van alledaagse ergernissen als "ik heb je nu al vijf keer gevraagd me schapehuiden te sturen, maar ik heb nog niks gekregen", tot een oproep van de kalief om deel te nemen aan de hadj, de islamitische pelgrimstocht. Daardoor weten we nu: de hadj bestond al. Bovendien kunnen we afleiden dat het waarschijnlijk om Mekka gaat."

"Mijn generatie kan niet meer zeggen: er zijn geen bronnen voor de ontstaansgeschiedenis van de islam", zegt Sijpesteijn. "Papyri, archeologie en ook munten leveren veel informatie op en bevestigen traditionele literaire bronnen." Tot de tiende eeuw schreef men op papyrus. In droge klimaten zijn veel papyrusteksten bewaard gebleven. Databases hebben de papyrologie een enorme impuls gegeven. Sijpesteijn: "Klassieke papyrologen hebben altijd erg voorop gelopen bijvoorbeeld met computers en infraroodtechnieken. Hiervan kunnen wij arabisten profiteren."

www.nieuws.leidenuniv.nl/sijpesteijn

LAPP-Top scholieren bezoeken bedrijven op het Leiden Bio Science Park

Knippen en plakken met genen

"We hebben het proces van de ontwikkeling van een medicijn tot het op de markt brengen ervan, van dichtbij meegemaakt!" Het selecte groepje vwo'ers dat het LAPP-Top programma geneesmiddelenonderzoek aan de Universiteit Leiden volgde, stond er dan ook met z'n neus bovenop.

LAPP-Top (Leiden Advanced Pre-university Programme for Top students) is een initiatief van de Universiteit Leiden, die met uitdagende programma's getalenteerde vwo-leerlingen wil interesseren voor de wetenschap. Leiden is de enige universiteit die een programma van deze omvang aanbiedt.

Het LAPP-Top programma Bio-Farmaceutische Wetenschappen over geneesmiddelenonderzoek was de eerste keer meteen een succes. Er meldden zich 43 leerlingen aan voor 24 plaatsen.

Het programma, opgezet door voormalig rector magnificus en farmacoloog professor Douwe Breimer, gaf een overzicht van het totale proces van geneesmiddelenontwikkeling. Van basaal onderzoek naar de achterlig-

gende processen aan de Universiteit Leiden, het testen bij het Centre for Human Drug Research (CHDR) en het Leids Universitair Medisch Centrum, tot de productie en verdere ontwikkeling bij bedrijven op het Leiden Bio Science Park, zoals OctoPlus. De leerlingen volgden allerlei colleges: wat zijn de actieve stoffen in geneesmiddelen, hoe werken ze in het lichaam, hoe kun je ze toedienen en wat geven ze voor bijwerkingen. Hoogleraar humane genetica Gert-Jan van Ommen gaf college over een recente Leidse vinding. Met hulp van hoogtechnologisch knippen en plakken worden genmutaties hersteld die een ernstige spierziekte veroorzaken.

Voor de dagelijkse praktijk gingen de leerlingen naar CHDR, dat zich richt op het veilig testen van medicijnen op gezonde mensen en patiënten. Daarnaast ontwikkelt CHDR methodes om de effectiviteit van nieuwe medicijnen te onderzoeken. Professor Adam Cohen legde de leerlingen een casus voor: een Britse klinische studie die twee jaar terug veel ophof veroorzaakte. Gezonde proefpersonen werden

toen ernstig ziek. Hoe zouden zij die casus oplossen? De scholieren kwamen met doordachte suggesties.

De leerlingen bezochten ook OctoPlus. Dit biotech bedrijf is gespecialiseerd in de ontwikkeling van innovatieve toedieningsvormen voor geneesmiddelen. OctoPlus ontwikkelt medicijnen die langer werken en minder bijwerkingen veroorzaken, doordat het geneesmiddel geleidelijk in het lichaam vrijkomt. Zoals het geneesmiddel Locteron, dat OctoPlus ontwikkelt voor de behandeling van de chronische leverziekte hepatitis C. Patiënten met hepatitis C hebben namelijk bij de behandeling met conventionele medicijnen vaak last van veel bijwerkingen. De onderzoekers van OctoPlus waren onder de indruk van de leerlingen: "Ze stelden goede vragen over onze technologie. Zo merkte iemand heel slim op dat de technologie voor diabetes minder goed toepasbaar is, omdat de dosering van insuline dagelijks moet kunnen worden aangepast".

www.lapp-top.leidenuniv.nl

JONGEHONDEN

MOOI WEER LEIDEN

Leergierig, ambitieus en energiek. Dat zijn de academici die werken bij JongeHonden. Ondernemer Marieke Kersten (29) vertelt: "JongeHonden is een bedrijf dat recent afgestudeerden detachert in uiteenlopende sectoren. We leveren junioren aan freelancers en organisaties die te klein zijn om zelf junioren in dienst te nemen of tijdelijk om slimme handjes verleggen zitten."

© Renate Schouisen

Kersten hoorde van JongeHonden tijdens haar studie. Ze studeerde in de jaren 1999-2005 Nieuw-Perzische taal en cultuur in Leiden, gecombineerd met de praktijkstudie Management. Haar docent Human Resource Management, Ruud Ort, vertelde over het bedrijf. Het leek Kersten wel wat: "Ik ben een echt mensenmens, leergierig en geïnteresseerd in organisaties. Ik wilde breed ervaring opdoen."

Met een aantal meiden uit hetzelfde college, meldde Kersten zich in 2005 aan. De club had succes: Liza Meijer (klassieke talen), Evelien Vries (Japanse taal en cultuur) en Alexia Cox (Engelse taal- en letterkunde) werden in de loop der tijd ook aangenomen. "Na maximaal drie jaar als "puppy" moet je weer verder", vertelt Kersten. "JongeHonden zijn breed inzetbaar en komen dus op allerlei plekken terecht", vervolgt ze, "Neem mijn Leidse studiegenoten, die werken nu bij de Woningbouwcorporatie Ymere, het Institute for Intergovernmental Research en de universiteit van Stellenbosch in Zuid-Afrika!" Ze proberen natuurlijk wel contact met elkaar te houden. Kersten blijft iets langer bij JongeHonden, omdat zij er als ondernemer werkt en zelf jonge academici detachert. Maar ook zij springt straks de wereld verder in.

www.LeidenAlumni.nl

MAAK KENNIS

Promotie "Disclosure in de jaarrekening omtrent belastingen en consolidatie" 14 mei, 15.00 uur, Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat. Joop Witjes (Faculteit der Rechtsgeleerdheid). Actueel proefschrift met een nieuw model voor de verwerking van winstbelasting in de jaarrekening van ondernemingen, dat leidt tot aanzienlijke besparingen.

www.nieuws.leidenuniv.nl

Tinbergenlezing "Your inner fish" 24 mei, 17.00 uur, Gorlaeus Laboratorium, Einsteinweg Neil Shubin (University of Chicago en Field Museum in Chicago). Paleontoloog Shubin spreekt over de overgangsvorm tussen zee- en landleven. De Tinbergenlezing is een jaarlijkse lezing over evolutie gehouden ter ere van Nobelprijswinnaar en etholoog Niko Tinbergen. Bestel gratis toegangskaarten: www.tinbergenlezing.nl

Alumniborrel 6 juni, 18.00 uur, Snouck Hurgronjehuis, Rapenburg 61. Het Leids Universiteits Fonds (LUF) nodigt Leidse alumni die zijn afgestudeerd tussen 1990 en 2008 van harte uit voor deze alumniborrel. Praat bij met oud-studiegenoten onder het genot van een hapje en een drankje. www.LUF.nl

Graven naar de vroege Jezusbeweging

"Hiervoor doe ik het nou", zegt Mark van der Enden (25), research masterstudent Archeologie van de Universiteit Leiden, "Graven op Horvat Kur is geweldig, omdat je ontdekt hoe het alledaagse leven in een dorpje was tijdens het ontstaan van het christendom. Zo combineer je in het veldonderzoek archeologie en godsdienstwetenschap". Van der Enden organiseert met een Bijvancksubsidie van het Leids Universiteits Fonds (LUF) een internationale "field school" bij het Meer van Galilea in Israël, op de heuvel Horvat Kur. Van der Enden zet de survey op die de studenten gaan uitvoeren.

Het Meer van Galilea is de achtergrond van veel verhalen in de rabbijnse literatuur en natuurlijk in het Nieuwe Testament. Ideaal gebied dus

om de vroege Jezusbeweging en het vroege rabbijnse jodendom te onderzoeken. De studenten gaan samen met buitenlandse collega's de levensomstandigheden onderzoeken in het Hellenistisch-Romeins dorp dat verscholen ligt op Horvat Kur. Van der Enden analyseert het daar gevonden aardewerk.

Prof. dr. Jürgen Zangenberg van de faculteit Godsdienstwetenschappen begeleidt de studenten. "Ons interesseert de relatie tussen het overleven in een agrarische omgeving en de opkomst van sociaal-religieuze bewegingen zoals de vroege Jezusgroep",

Mark van der Enden bij het inmeten van een gebouw per GPS

zegt Zangenberg. "Met het veldonderzoek van de studenten vergroten wij ons inzicht in de sociale en religieuze structuren in de dorpen."

www.leidsewetenschappers.leidenuniv.nl>Zangenberg